

1975 | 5

Beszélgetés
a példamutató munkásról

Hogyan születnek
a „törzsgárdisták”

Egy „bányaváros” sorsáról

A jó munkahelyi légkör
jelentősége

Veres János és Györi László
versei,

Pálházy József-
Kopányi György
rádiójátéka

Summásélet – summásdalok

Az V. Salgótarjáni
Szabadtéri Szoborkiállítás

Nemzetiségi Napok, 1975.

PALÖCFÖLD

Hosszabb ideje már, hogy a közérdeklődést egyre nagyobb sugarú körben mozgatva meg, erjed-érik a legújabbkori magyar nyelvapoló mozgalom. Közhasznú hajtva, hiszen általa mind többen válnak tájékozottá az ápoló-nemesítő nyelvhasználat dolgában, mind kevesebben élhetnek rosszul anyanyelvünk törvényeivel. A nyelv a lélek tükré – hangoztatjuk. S valóban nem állunk messze az igazságtól, amikor a szellem restségét, vagy terhes túltápláltságát tételezzük fel a gondolat pongyolává sekélyesített, vagy rákosan burjánzóvá cirkalmazott kifejezése mögött. Ha viszont ez igaz, akkor igaz az is, hogy az egészségesen fegyelmezett, nemesen gazdag nyelvhasználat mindennapi kenyerén szebb és jobb „felnőtté” érlelődik a szellem, maga az ember.

Tanulságos ez a kollektív felelősségvállalás és növekvő egyetértés a tudatos nyelvhasználat, a különféle nyelvi törvények helyénvaló alkalmazásának dolgában, az elvek és a gyakorlat mindennapi „megfeleltetésének” ügyében. Tanulságos ez a közhasznú nyílt színi perlekedés, a köznap apró (és nagyobb) vétségek jobbító szándékú szembesítése elkövetőkkel. Tanulságos, mert köznek jövedelmező, s mert „eltanulásra” csábít.

Elemi ismereteink közül való, hiszen a kétszer-kettő józanságával mindennapjainkat fegyelmező elv, hogy létünket fenntartó, szocialista építőmunkánkat vezető erő a munkásosztály. Soha nem kellett hát különö-

TÁRSADALOMPOLITIKAI, IRODALMI, MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

sebb okot, indokot keresünk ahhoz, hogy a nap mint nap felszínre kerülő számtalan probléma közül éppen azok megoldását érezzük legsürgősebbnek, éppen azokra kerítünk elsőként (s ha kell, leggyakrabban) sort különös körültekintéssel, amelyek a munkásosztály sorsának, minőségének kedvező alakulásához segítenek. (Ami, persze, korántsem jelenti azt, hogy ne adódhatnának életünkben olyan különös alkalmak, amelyek jóvoltából a szokottnál erősebb hangsúllyal tesszük fel a kérdéseket, kutatjuk a kérdésekre adható leghelyesebb választ.)

A munkásosztály jelenéről, jövőjéről, minőségéről esik itt szó, értelmetlen lenne hát e szűk terjedelmi keretek között a továbbiakban a teljesség látszatát kelteni. Néhány – s talán nem is a legrangosabb – problémára vessünk csak pillantást most és itt, azok közül, amik tisztázása, vizsgálata, rossz „szórend”, vagy a „hangsúlyok” helytelen alkalmazása miatt elégtelen, illetve késik.

A szocialista szakmunkásképzés kialakulásának 25. évfordulóján összegyűjtve eredményeinket, kimondhatjuk azt is, még távolról sincs minden rendben a szakmunkásképzés háza táján. Mert tisztáztuk-e kellően, hogy miként hat még a fizikai munkát alsóbbrendűnek minősítő szemlélet; hogy általában milyen foglalkozású és szociális helyzetű szülők milyen értelmi képességű gyerekeinek seregéből – és miért éppen onnan – képződik a jövő munkásosztálya; s mi a teendő azért, hogy abba az osztályba, mely elveink szerint nemcsak, hogy elsők közül való, de első is, „síkk” legyen bekerülnie a felnőttkorba érő fiatalnak.

Más. Szükségszerű (éppen ezért kár lenne nosztalgiával emlegetni), hogy múlttá vált az ezermester-típusú univerzális kétkezi ember. Az ipari munka fokozódó differenciáltsága és üteme mind szűkebb munkaterületen kíván felelősségteljes hozzáértést egyazon személytől, aminek következményeként a sokféle munkás közös tevékenységével létrehozott termékekben nem mutatható ki eléggé az egyes ember tehetsége, hozzáértése. Így természetes módon csökken az összmunka iránti személyes felelősség – ami csak a magasabb minőségű, kollektív felelősséggel helyettesítve zárhatja ki a „közös selejt” növekedésének lehetőségét. Nagyobb termelékenységre törekvő, határidőket „leszorító” hétköznapjaink során tudatosan fejlesztenünk kell ezt a kollektív felelősséget, az igazán jó szakmunka, az utólagos kivánnivalót nem hagyó munka iránti belső igényt és „külső” tiszteletet.

Az előző problémától nem független kérdés. Szocialista társadalomban élünk, kapcsolataink (itt: munkakapcsolataink) lényegéhez kell tartozzon, hogy – nem tekintve ugyan mellékesnek az anyagi ellenszolgáltatás mértékét –, ki-ki tehetsége és ereje lehető legjobb felhasználásával „tegye a magáét”. Kifejezetten nem egyéni és közösségi érdekei ellenére, de kifejezetten az elsőrendű társadalmi érdek szem előtt tartásával. A fejlett szocialista társadalom építése önmagában is jobb, igényesebb munkát követel: ez tény. Hogy a gyakorlat olykor „sántít” még az elv mögött: szintén tény. Mégis nyilván elérjük egyszer, hogy közös munka elvégzésére szövetkezők ugyanazon munka jobb, gyorsabb elvégzésére a már hatályban lévő szerződések mellé nem kötnek ún. „szocialista” szerződések. Annak tekintik már az elsőt!

És folytatható még a kérdések sora, a kérdéseké, amelyek tekintélyt, öntudatot, közérzetet befolyásolnak, határoznak meg. Az elvek és a gyakorlat alkalmi eltérései, a törvények helytelen használata, a rossz „szórend” és „hangsúlyozás”, a sekélyesség és a cirkalmasság itt is „rossz vért szül” tehát, s helye van az ápoló-nemesítő mozgalomnak.

Kassai-Végh Miklós

1975 | 5

TARTALOM

VÁLTOZÓ VALÓSÁGUNK

- 3 Csongrády Béla: Hagyományok, gyakorlat, távlatok
- 3 Dr. Bandur Károly: A szocialista munkahelyi légkör
- 5 Karácsony György: Van? Nincs? Milyen?
- 7 Pádár András: Hogyan születnek a „törzsgárdisták”?
- 10 Rozgonyi István: Már nem..., még nem...
- 12 Lakos György: Utolért délibáb

SZÉPIRODALOM

- 15 Veres János: Palóc madonnák, Sejtelmes óda
- 15 Györi László: Sokáig
- 15 Pálházy József-Kopányi György: Emberölés, utójátékkal

HAGYOMÁNY

- 19 Nagy Zoltán: Summásélet – summásdalok
- 22 Leblancné Kelemen Mária: Dokumentum

KÖRKÉP

- 24 V. szabadtéri szoborkiállítás, Salgótarján (Finta József)
- 25 Jegyzetek szoborkiállítás dolgában (Eisler János)
- 28 Nyári Egyetem Salgótarjánban (Domonkos Alajos)
- 28 Nemzetiségi Napok, 1975 (V. J.)
- 28 Írószemmel, 1974 (Horpácsi Sándor)
- 30 „Olyan üveget, ami az emberről mesél...” (Czinke Ferenc Beszélgetés Erdei Sándor üvegtervező iparművésszel)

A címlapon Janzer Frigyes, a belső borítón Kokas Ignác, a hátsó borítón Erdei Sándor alkotása, a belső oldalakon a salgótarjáni V. szabadtéri szoborkiállítás anyagából válogatás.

PALÖCFÖLD

TÁRSADALOMPOLITIKAI IRODALMI MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

A NÓGRÁD MEGYEI TANÁCS MŰVELŐDÉSUGYI OSZTALYANAK LAPJA

Megjelenik kéthavonta

Felelős szerkesztő: Végh Miklós. Szerkesztőség: 3100 Salgótarján, Arany János út 21. Telefon: 14-13. Kiadja a Nógrád megyei Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Vida Edit. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben, és a posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest V., József nádor tér 1. sz. Postacím: 1900 Budapest (közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-961 62 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára 5 Ft, előfizetési díj fél évre 15, egy évre 30 Ft. Megjelenik kéthavonta. Kéziratokat és rajzokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.

75.12392 N. m. Ny. St.